

Sygn. akt: I C 161/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 r.

Sąd Rejonowy w Jędrzejowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Katarzyna Wysoczyńska
Protokolant:	st. sek. sąd Dagmara Pałka

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2016 r. w Jędrzejowie na rozprawie

sprawy z powództwa G. Z.

przeciwko J. S. (1)

o stwierdzenie nieważności umowy darowizny

I. oddała powództwo

II. zasądza od powódki G. Z. na rzecz pozwanego J. S. (1) kwotę 2417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu

III. Nakazuje pobrać od powódki G. Z. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Jędrzejowie kwotę 279,26 zł (dwieście siedemdziesiąt dziewięć złotych 26/100) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych

Sygn. akt I C 161/14

UZASADNIENIE

WYROKU Z DNIA 20 września 2016 roku

W dniu 26 marca 2014 roku do tut. Sądu wpłynął pozew G. Z. przeciwko J. S. (1) o stwierdzenie, że umowa darowizny zawarta w dniu 6 sierpnia 2007 roku w kancelarii notarialnej E. G. za nr Rep. A nr 2621/2007 jest nieważna z powodu złożenia przez darczyńcę E. S. (1) oświadczenia woli w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli, a także o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu swego żądania powódka wskazała, że umowa darowizny z dnia 6 sierpnia 2007 roku jest nieważna, albowiem darczyńca E. S. (1) nie był zdolny do złożenia ważnego oświadczenia woli z uwagi na swe liczne schorzenia, m.in. niedokrwistość, otyłość oraz brak kontrolowania swych potrzeb fizjologicznych. Jako podstawę swego żądania powódka wskazała przepis art. 82 kc.

W odpowiedzi na pozew J. S. (1) wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu swego stanowiska pozwany zaprzeczył twierdzeniem powódki

i wskazał, że E. S. (1) nie cierpiał na żadne schorzenia, które wpływałyby na swobodne podjęcie przez niego decyzji i wyrażenie woli w ramach umowy darowizny (k. 132- 136).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Umową darowizny zawartą w dniu 6 sierpnia 2007 roku za nr rep. A nr 2621/2007 E. S. (1) darował J. S. (1) nieruchomości położoną w P. oznaczoną jako działka nr (...) o pow. 3,4979 ha oraz nieruchomości położoną w P. oznaczoną nr (...) o pow. 1,37 ha. Jednocześnie J. S. (1) ustanowił dla E. S. (1) służebność osobistą mieszkania polegającą na prawie do korzystania z całego domu znajdującego się na działce nr (...).

Zawarcie przedmiotowej umowy poprzedziły ustalenia E. S. (1) z rodzeństwem. E. S. (1) chciał bowiem, aby osoba, która otrzymałaby od niego nieruchomości, opiekowała się nim w trakcie choroby, a nadto aby pomogła mu w sprawach urzędowych związanych z przejęciem części nieruchomości pod obwodnicę. Nadto przedmiotem ustaleń było przekazanie przez obdarowanego pozostałemu rodzeństwu lub ich dzieciom części odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości.

Jedynie pozwany J. S. (1) zgodził się zaopiekować E. S. (1) i przejąć jego majątek, pozostali zaskaniali się swym stanem zdrowia lub sprawami rodzinnymi.

W dniu 8 października 2007 roku E. S. (1) udzielił notarialnego pełnomocnictwa J. S. (1) do zbycia nieruchomości położonej w M. oznaczonej jako działka nr (...) o pow. 0,27 ha oraz nieruchomości położonej w M. objętej księgą wieczystą KW (...), a nadto do reprezentowania E. S. (1) w postępowaniach sądowych i administracyjnych, zawierania wszelkich umów i administracji jego majątkiem.

Umową z dnia 15 października 2007 roku rep. a nr 1977/2007 pozwany działający jako pełnomocnik E. S. (1) sprzedał W. i A. G. nieruchomości objętą księgą wieczystą KW (...). Negocjacje poprzedzające zawarcie wskazanej umowy prowadził z małżonkami G. sam E. S. (1).

W dniu 12 grudnia 2007 roku E. S. (1) rozwiązał z Z. U. umowę dzierżawy nieruchomości oznaczonej jako działka nr (...).

Dowód: umowy (k. 8-10, 141-143, 148), pełnomocnictwo (k. 139 – 140), zeznania świadka W. S. (k. 227v – 228), częściowe zeznania B. S. (k. 229 - 230v), częściowe zeznania J. S. (2) (k. 230v – 231v), zeznania świadka W. G. (k. 242 – 243), zeznania świadka B. M. (k. 257 v – 258), zeznania pozwanego (k. 363v – 364 + nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku, k. 382 - 383 + nagranie rozprawy z dnia 26 maja 2015 roku).

Do maja 2007 roku u E. S. (1) pomieszkiwała powódka, która pomagała mu w prowadzeniu domu. Nie miała ona kontaktu bezpośredniego ze zmarłym bratem od maja 2007 roku do listopada 2007 roku.

J. S. (1) wraz żoną jeszcze przed zawarciem umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku zamieszkali z E. S. (1), wozili go do lekarzy i przejęli opiekę nad nim. Stan ten trwał do śmierci E. S. (1) tj. do 5 marca 2008 roku. Czasami do lekarza E. S. (1) zawoził brat W. S..

Brat E. W. wraz żoną odwiedzali go średnio raz w miesiącu, nadto odwiedzał go brat J. S. (3), a także inni członkowie rodziny (A. S. (1), A. S. (2), B. M., J. S. (2) i B. S.) i sąsiedzi (G. F., A. M. (...), A. F., B. F., D. P. (1), Z. G.). W trakcie ich wizyt E. S. (1) rozpoznawał odwiedzającego go osoby, czasami gdy był słaby nie przejawiał ochoty do rozmowy z gośćmi. E. S. (1) odwiedzali także sąsiedzi, których zawsze rozpoznawał.

E. S. (1) w wolnym czasie oglądał telewizję, czytał przywożone mu gazety, przebywał także w D. u brata W. S.. Do swej śmierci interesowały go wiadomości codzienne, własne gospodarstwo.

Dowód: akt zgonu (akta I Ns 282/14), zeznania świadka H. S. (1) (k. 226 – 227), zeznania świadka W. S. (k. 227v – 228), zeznania świadka J. S. (3) (k. 229 – 229v), częściowe zeznania B. S. (k. 229 - 230v), częściowe zeznania J. S. (2) (k. 230v – 231v), zeznania świadka Z. G. (k. 232v), zeznania świadka D. P. (1) (k. 233), zeznania świadka Z. P. (k. 233-233v), zeznania świadka B. F. (k. 239v – 240), zeznania świadka A. F. (k. 240v – 241v), zeznania świadka B. F. (k. 239v – 240), zeznania świadka G. F. (k. 241v – 242), zeznania świadka A. S. (3) (k. 243v – 244v), zeznania świadka A. S. (2) (k. 244v- 245), zeznania świadka B. M. (k. 257 v – 258), zeznania świadka J. P. (k. 355v – 356), zeznania pozwanego (k. 363v – 364+ nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku, k. 382 -384 + nagranie rozprawy z dnia 26 maja 2015 roku), częściowe zeznania powódki (k. 381 – 382 + nagranie rozprawy z dnia 26 maja 2015 roku i k. 362 -363v + nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku).

E. S. (1) urodził się (...), nie założył rodziny. Przez całe życie utrzymywał się z rolnictwa. Od 1996 roku był niepełnosprawny, od 2006 roku w stopniu znacznym i nie był zdolny do pracy, wymagał także stałej opieki. Mieszkał w skromnych warunkach, bez łazienki i bieżącej wody.

E. S. (1) leczyl się w (...) Centrum Onkologii w K. od 2005 roku na Oddziale Hematologii z rozpoznaniem (...). W trakcie leczenia i pobytów w szpitalu nie wykazywał oznak choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego, współpracował z lekarzami, powoływał się jedynie na złe samopoczucie i osłabienie. Stan taki miał miejsce zarówno tuż przed jak i tuż po sporządzeniu umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku. Średnio raz na miesiąc – dwa miesiące podawano powodowi krew.

W trakcie pobytu w szpitalu w 2008 roku (styczeń/luty) E. S. (1) był konsultowany psychiatrycznie i rozpoznano u niego zespół psychoorganiczny.

E. S. (1) leczyl się także w szpitalu (...) R. w C. na Oddziale Pulmonologii w październiku/listopadzie 2007 roku. W trakcie leczenia nie wykazywał oznak choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego, współpracował z lekarzami, powoływał się jedynie na osłabienie.

W trakcie pobytów w szpitalach (...) nie podawano leków stosowanych w leczeniu psychiatrycznym, za wyjątkiem jednego pobytu kiedy podano mu lek „pyraizinum” w celu uspokojenia i lepszego snu.

E. S. (1) leczyl się nadto na cukrzycę, zapalenie oskrzeli, uszkodzenie serca w stadium niewydolności krążenia, przerost prostaty i miażdżycę.

Dowód: orzeczenie o stopniu niepełnosprawności (k. 261, 279), ocena funkcjonowania społecznego E. S. (1) (k. 263-264v), protokół posiedzenia (...) (k. 262), wniosek (k. 269), dokumentacja medyczna (k. 34 -46, k. 48 – 131, 152 – 213, 270, 272-329), zeznania świadka H. S. (2) (k. 226 – 227), zeznania świadka W. S. (k. 227v – 228), zeznania świadka J. S. (3) (k. 228 – 229), zeznania świadka Z. G. (k. 232v), zeznania świadka D. P. (1) (k. 233), zeznania świadka Z. P. (k. 233- 233v), zeznania świadka B. F. (k. 239v – 240), zeznania świadka A. F. (k. 240v – 241v), zeznania świadka B. M. (k. 257 v – 258), zeznania świadka J. P. (k. 355v – 356), zeznania świadka W. P. (k. 356v), zeznania świadka A. M. (k. 356v – 357), zeznania pozwanego (k. 363v – 364+ nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku, k. 382 -384 + nagranie rozprawy z dnia 26 maja 2015 roku), częściowe zeznania powódki (k. 381 – 382 + nagranie rozprawy z dnia 26 maja 2015 roku i k. 362 – 363v + nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku), opinia biegłego psychiatry W. E. (k. 402 -438, 459 -461, 503 -503 v + nagranie rozprawy z dnia 13 września 2016 roku).

E. S. (1) w momencie zawarcia umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku, przed jej zawarciem, a także do swej śmierci nie cierpiał na żadne zaburzenia psychiczne, nie był upośledzony umysłowo, a umowę darowizny zawarł świadomie i swobodnie, rozumiejąc znaczenie dokonywanej czynności, składając oświadczenie woli w ramach umowy darowizny E. S. (2) nie działał w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Dowód: zeznania świadka H. S. (2) (k. 226 – 227), zeznania świadka W. S. (k. 227v – 228), zeznania świadka J. S. (3) (k. 228 – 229), zeznania świadka Z. G. (k. 232v), zeznania świadka D. P. (1) (k. 233), zeznania świadka Z. P. (k. 233- 233v), zeznania świadka B. F. (k. 239v – 240), zeznania świadka A. F. (k. 240v – 241v), zeznania świadka G. F. (k. 241v – 242), zeznania świadka B. M. (k. 257 v – 258), zeznania świadka J. P. (k. 355v – 356), zeznania świadka W. P. (k. 356v), zeznania świadka A. M. (k. 356v – 357), zeznania pozwanego (k. 363v – 364 + nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku), zeznania pozwanego (k. 363v – 364+ nagranie rozprawy z dnia 26 lutego 2015 roku, k. 382 -384 + nagranie rozprawy z dnia 26 maja 2015 roku), opinia biegłego psychiatry W. E. (k. 402 -438, 459 -461, 503 -503 v + nagranie rozprawy z dnia 13 września 2016 roku)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo jest niezasadne i nie zasługuje na uwzględnienie

Zgodnie z przepisem art. 82 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli; dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego chociażby przemijającego zaburzenia czynności psychicznych.

Wskazany przepis wyraźnie wskazuje dwie grupy stanów faktycznych, które powodują wskazaną tym przepisem wadę oświadczenia woli, a mianowicie: stan wyłączający świadomość oraz stan wyłączający swobodę w podjęciu decyzji i wyrażeniu woli. Świadomość dotyczy zarówno powzięcia decyzji, jak i wyrażenia woli, co potwierdza to łącząca je koniunkcja, a brak świadomości i swobody musi być zupełny, przepis art. 82 bowiem wiąże przewidziane w nim skutki tylko z całkowitym wyłączeniem, dlatego o żadnym stopniowaniu tego stanu nie może być mowy (St. Rudnicki, St. Dmowski „Komentarz do kodeksu cywilnego część ogólna” Wydawnictwo Prawnicze Warszawa 2001 rok).

Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie musi oznaczać całkowitego zniesienia świadomości i ustania czynności mózgu, a wystarczy istnienie takiego stanu, który oznacza brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania (wyrok SN z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05, LEX nr 180191; wyrok SN z dnia 27 lipca 2010 r. II CSK 147/10, LEX nr 621139).

Decydujące znaczenie ma określenie stopnia zmniejszenia udziału świadomości w postępowaniu człowieka, stopnia zaburzenia czynności psychicznych w momencie składania oświadczenia woli.

Stan wyłączający swobodne powzięcie decyzji i oświadczenie woli musi być odniesiony do stanu psychiki i intelektu osoby składającej oświadczenie woli, co oznacza, że przyczyna wyłączająca swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli tkwić musi w samym oświadczającym, a nie w sytuacji zewnętrznej, w jakiej on działa (uzasadnienie wyroku SN z dnia 1 lipca 1974 r., III CRN 119/74, OSP 1976, z. 2, poz. 30).

Stan wyłączający świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli może być rozumiany tylko jako stan, w którym możliwość swobodnego wyboru jest całkowicie wyłączona, natomiast sugestia osób trzecich nie wyłącza swobody powzięcia decyzji (postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 2004 r. III CK 523/02, LEX nr 585812; SN z dnia 14 grudnia 2011 r., I CSK 115/11, LEX nr 1112728).

Powzięcie decyzji i wyrażenie woli jest swobodne, gdy zarówno proces decyzyjny, jak i uzewnętrznienie woli nie zostały zakłócone przez destrukcyjne czynniki wynikające z właściwości psychiki czy procesu myślowego osoby składającej oświadczenie woli. Gdy osoba składająca dane oświadczenie woli działa z całkowitym rozeznaniem treści swego oświadczenia oraz skutków jakie je wywoła (St. Rudnicki, St. Dmowski „Komentarz do kodeksu cywilnego część ogólna” Wydawnictwo Prawnicze Warszawa 2001 rok).

Nie mają znaczenia powody, które doprowadziły do powstania wymienionych stanów, a wyliczenie zawarte w zdaniu drugim wskazanego przepisu na charakter przykładowy, o czym świadczy zwrot „w szczególności”, przyczynami powodującymi nieważność dokonanej czynności mogą być także alkoholizm, narkomania, hipnoza (uchwała SN z dnia 7 sierpnia 1970 r., III CZP 49/70, OSNC 1971, nr 3, poz. 42; orzeczenie SN z dnia 22 października 1975 r., V PRN 4/75, OSNC 1976, nr 5, poz. 90).

Wskazane w przepisie art. 82 kc stany muszą występować w chwili składania oświadczenia woli, a nie w jakimkolwiek okresie poprzedzającym złożenie oświadczenia lub też po jego złożeniu.

Stan wyłączający świadomość lub swobodę w podjęciu decyzji i wyrażeniu woli, jako określony stan faktyczny, dowodzony może być wszystkimi środkami, a mianowicie przesłuchaniem świadków, stron, analizą dokumentów i opinią biegłych (postanowienie SN z dnia 30 kwietnia 1976 r., III CRN 25/76, OSP 1977, z. 4, poz. 78).

Ustalenie nieważności umowy z tej przyczyny, że jedna ze stron złożyła oświadczenie woli w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji jest dopuszczalne także po śmierci tej strony, jeżeli materiał zebrany w sprawie wystarcza do udowodnienia, że stan taki istniał w chwili składania oświadczenia woli. Uprawnienie do ustalenia nieważności oświadczenia woli należy także do spadkobierców, ale dopiero po śmierci osoby składającej oświadczenia woli (wyrok SN z dnia 27 kwietnia 1979 r., III CRN 56/79, OSNC 1979, nr 12, poz. 244).

W ocenie Sądu powódka nie udowodniła, że E. S. (1) zawierając umowę z pozwanym z dnia 6 sierpnia 2007 roku znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Należy podkreślić, że umowa ta potwierdzała wolę darczyńcy, która wyrażał przez pewien czas poprzedzający zawarcie umowy. To, że nie zawarto w niej dodatkowego zobowiązania dla pozwanego w zakresie spłaty pozostałego rodzeństwa lub ich dzieci, nie powodowało nieważności wskazanej umowy. Na marginesie należy tylko dodać, że niespornym było to, że w zasadzie pozwany co do prawie wszystkich spadkobierców E. S. (1) to zobowiązanie wykonał, nie wypłacił jedynie powódce stosownej kwoty, ale nie powodu nieważności umowy, ale z uwagi na pewne nieporozumienia między stronami.

Istotne jest to, że nie został przedłożony żaden dokument w postaci dokumentacji medycznej, z którego wynikałoby, że oświadczenie woli E. S. (1) zawarte w umowie darowizny było dotknięte nieważnością z przyczyn wskazanych w cytowanym przepisie. E. S. (1) był wielokrotnie hospitalizowany, a z dokumentacji medycznej wynika, że zawsze był w stanie umożliwiającym mu kontakt z personelem medycznym. W trakcie wielu pobytów w szpitalu tylko jeden raz był diagnozowany pod względem psychiatrycznym (2008 rok), ale miało to miejsce już po sporządzeniu umowy darowizny. W ocenie Sądu skoro wcześniej lekarze nie widzieli powodu do diagnozowania E. S. (1) pod względem psychiatrycznym, to znaczy, że nie występowały u niego objawy, które wskazywałyby na upośledzenie umysłowe, chorobę psychiczną czy też inne zakłócenia czynności psychicznej, które uniemożliwiłyby mu złożenie ważnego oświadczenia woli w dniu 6 sierpnia 2007 roku.

Należy też dodać na marginesie, że stwierdzona u zmarłego choroba (zespół psychoorganiczny), nie powodowała wyłączenia możliwości złożenia ważnego oświadczenia woli w ramach umowy darowizny, a co ustalono na podstawie wiarygodnej opinii biegłego W. E..

Dowodem potwierdzającym złożenie przez E. S. (1) oświadczenia woli w ramach umowy darowizny w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli nie mogły być także jego liczne choroby w tym niedokrwistość. Nie można zgodzić się z powódką, że fakt chorowania na niedokrwistość, był powodem dla którego należy uznać umowę z dnia 6 sierpnia 2007 roku za nieważną. W ocenie Sądu przyjęcie takiego wniosku oznaczałoby, że każda z osób, które chorują na poważne choroby m.in. onkologiczne, działa w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Niewątpliwym jest w ocenie Sądu, że nastrój osoby poważnie chorej, tak jak E. S. (1), a do tego jeszcze samotnej, zmienia się, często takie osoby są osłabione, czy rozdrażnione, ale nie

powoduje to jeszcze automatycznie tego, że działają one w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

W ocenie Sądu powódka, a także świadkowie B. S. i J. S. (2) oceniali zachowanie E. S. (1) jednostronnie, jedynie przez pryzmat chęci własnego zysku (chęć uzyskania spłaty), bez zrozumienia dla człowieka chorego, który może nie mieć zwyczajnie ochoty na rozmowę i być zmęczonym.

Sąd mając na uwadze wiarygodną opinię biegłego W. E. wykluczył bezpośredniość skutku w postaci braku świadomego albo swobodnego podjęcia decyzji i wyrażenie woli przez E. S. (1), wynikającego z jego chorób, w tym i niedokrwistości. Sąd w pełni akceptuje ten wniosek na podstawie powyższych rozważań.

W ocenie Sądu okoliczności, że zmarły znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli nie potwierdziły zeznania świadków H. S. (1), W. S., J. S. (3), Z. G., D. P. (1), Z. P., B. F., A. F., G. F., A. S. (3), A. S. (2), B. M., J. P., W. C. i W. G., a także zeznania pozwanego, którzy wskazywali, że choć E. S. (1) był chory i słaby, to zawsze ich poznawał, był kontaktowy. Żaden ze wskazanych świadków nie wskazał, na jakiegokolwiek zachowania zmarłego, które mogły świadczyć o jego chorobie psychicznej, upośledzeniu umysłowym, o tym, że w dniu 6 sierpnia 2007 roku złożył oświadczenie w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

Sąd natomiast nie dał wiary zeznaniom świadków J. S. (2), B. S.

i Z. U., w zakresie w jakim wskazywali na incydentalne zachowania zmarłego m.in. załatwianie potrzeb fizjologicznych czy też zachowanie przy zwożeniu zboża, albowiem w tym zakresie ich zeznania były sprzeczne z zeznaniami świadków, którym Sąd dał wiarę w całości, a którzy wykluczyli takie zachowania E. S. (1).

Na marginesie należy tylko zaznaczyć, że nawet gdyby ewentualnie takie zachowania nastąpiły, to i tak nie świadczyły o tym, że zmarły w dniu 6 sierpnia 2007 roku znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

W ocenie Sądu powódka tak na prawdę sama nie była przekonana o tym, że umowa z dnia 6 sierpnia 2007 roku była nieważna z przyczyn wskazanych w art. 82 kc, domagała się jedynie nieważności umowy albowiem nie dostała żadnych pieniędzy od pozwanego, a gdyby je dostała tak jak i inni, to z pewnością uważałaby że umowa jest ważna, niezależnie od istnienia dodatkowego zapisu umowy.

Nadto powódka nie miała kontaktu ze zmarłym bratem od maja 2007 roku do listopada 2007 roku, zatem nie miała własnych wiadomości co do jego stanu psychicznego z daty zwania umowy.

W ocenie Sądu E. S. (1) całkowicie swobodnie świadome podjął decyzję i swobodnie wyraził swą wolę w umowie z dnia 6 października 2007 roku. Był to starszy chory i przede wszystkim samotny człowiek, który przez wiele lat żył w bardzo skromnych warunkach, pozostał sam na gospodarstwie podczas, gdy jego rodzeństwo wyjechało do miast. Zawierając umowę z pozwanym chciał mu wyrazić wdzięczność za pomoc, dać pewną rekompensatę.

Wreszcie istotne jest i to, że umowa z dnia 6 sierpnia 2007 roku została sporządzona w obecności notariusza, który nie miał wątpliwości, że E. S. (1) świadomie i swobodnie podjął decyzję i wyraził swą wolę.

Istotne jest i to że E. S. (1) już po zawarciu umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku, dokonał kolejnej czynności, a mianowicie udzielił notarialnego pełnomocnictwa dla pozwanego, a której to czynności powódka nie kwestionowała. Nadto E. S. (1) po zawarciu umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku podejmował działania, które świadczyły o tym, że nie jest chory psychicznie lub upośledzony umysłowo, że może działać świadomie, swobodnie podejmować decyzje i wyrażać swą wolę, albowiem sam negocjował warunki umowy z małżonkami G., co świadczy o tym, że faktycznie nie mając sił fizycznych, miał sprawny umysł, interesował się swym gospodarstwem. Zresztą gdyby się nim już nie interesował, to przecież mógł już w sierpniu 2007 roku przekazać je w całości pozwanemu, gdyby był otepiały, to nie wypytywałby m.in. powódki o to czy dostała jakąś spłatę.

W ocenie Sądu poczynione w sprawie ustalenia faktyczne i przeprowadzone postępowanie dowodowe nie potwierdziło, że E. S. (1) w dniu 6 sierpnia 2007 roku, darując pozwanemu część gospodarstwa rolnego działał w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, a zatem aby umowa ta była nieważna i dlatego powództwo zostało oddalone.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków H. S. (2), W. S., J. S. (3), Z. G., D. P. (1), Z. P., B. F., A. F., G. F., A. S. (3), A. S. (2), B. M., J. P., A. S. (3), A. S. (2), W. G. i W. C., a także zeznania pozwanego, albowiem były jasne i logiczne, zgodne ze sobą w istotnych dla rozstrzygnięcia częściach. Ewentualne rozbieżności w zakresie np. znajomości, przyjaźni świadków ze zmarłym nie miały dużego znaczenia, albowiem co istotne wszyscy ci świadkowie nie byli stale obecni u zmarłego, mogli się nie stykać ze sobą, natomiast wszyscy ci świadkowie byli zgodni co do stanu zdrowia i zachowania E. S. (1).

Jeżeli chodzi o zeznania świadków J. S. (2) i B. S. to Sąd uznał je także za wiarygodne za wyjątkiem tej części, która została omówiona we wcześniejszych rozważaniach.

Sąd uznał także za niewiarygodne zeznania powódki w części objętej jej twierdzeniami o braku zdolności powódki do zawarcia ważnej umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku. Powódka w zasadzie nie podała żadnej informacji, którą uzyskała z własnych obserwacji, a z której by wynikało, że E. S. (3) zawarł umowę darowizny w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. Motywacja w twierdzeniach powódki została przez Sąd już wcześniej wskazana.

Sąd nie uwzględnił zapisków (k. 19), albowiem nie wiadomo kto je zrobił i w jakiej dacie.

Jeżeli chodzi o zeznania świadków Z. S. i D. P. (2) to w ocenie Sądu nie miały one znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie, świadkowie kilka lat przed śmiercią darczyńcy nie mieli z nim kontaktu, zatem nie posiadali żadnych informacji na temat jego zachowania z daty zawarcia umowy, jak i okresu tuż przed jej zawarciem.

Jeżeli chodzi o zeznania świadka A. C. i E. G. to nie miały one znaczenia dla sprawy, świadkowie będący notariuszami nie pamiętali okoliczności czynności jakich dokonywał zmarły z ich udziałem.

Sąd uznał za wiarygodną opinię biegłego W. E.. Biegły przedstawił jasną i pełną opinię, którą należy uzasadnić. Fakt niezadowolenia powódki z wniosków do jakich doszedł biegły nie był wystarczającą przesłanką do odmówienia wiarygodności tej opinii i uznania jej nieprzydatności dla rozstrzygnięcia w sprawie.

Na marginesie należy dodać, że powódka kwestionując wskazaną opinię, nie zgłosiła żadnych innych wniosków dowodowych, które w sposób nie budzący wątpliwości świadczyłyby o nieważności umowy z dnia 6 sierpnia 2007 roku.

W pkt II orzeczono na podstawie art. 98 § 1 kpc w zw. z art. 108 kpc.

Powódka przegrała niniejszy proces, zatem obowiązana jest do zwrotu pozwanemu poniesionych przez niego kosztów procesu, które wyniosły w niniejszej sprawie kwotę 2417 zł.

Na wskazaną kwotę złożyły się:

- opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa w kwocie 17 zł
- wynagrodzenie fachowego pełnomocnika w kwocie 2400 zł, ustalone na podstawie §6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. 2013 rok poz. 461).

W pkt III orzeczono na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2005 nr 167 poz. 1398).

W niniejszej sprawie powstały nieuiszczone koszt sądowe w kwocie 279,26 zł stanowiące wynagrodzenie biegłego, która to kwotę winna uiścić powódka jako przegrywająca.